

Lieta Nr. A43015213

SKA-1334/2015

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2015.gada 25.novembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģija šāda sastāvā:

tiesnesis J.Neimanis

tiesnese V.Krūmiņa

tiesnese R.Vīduša

rīcības sēdē izskatīja Alūksnes rajona SIA firmas „Alūksnes Energoceltnieks” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 14.jūlija spriedumu administratīvajā lietā, kas ierosināta pēc Alūksnes rajona SIA firmas „Alūksnes Energoceltnieks” pieteikuma par Konkurences padomes 2013.gada 17.jūnija lēmuma Nr.E02-31 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes 2013.gada 17.jūnija lēmumu Nr.E02-31 26 komercsabiedrībām, tostarp arī pieteicējai Alūksnes rajona SIA firmai „Alūksnes Energoceltnieks” uzlikts naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumiem, jo komercsabiedrības bija savstarpēji vienojušās par piedalīšanās noteikumiem elektroietaišu būvdarbu un elektromontāžas darbu konkursos. Lēmumā konstatēts, ka pieteicējas darbību rezultātā konkurence tika ierobežota 30 konkursos, un pieteicējai uzlikts 64 056 latu naudas sods.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu daļā, kas attiecas uz pieteicēju.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 14.jūlija spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Lietā nav strīda, ka pieteicēja ir veikusi iestādes lēmumā konstatētās darbības, proti, sūtījusi citām komercsabiedrībām vai saņēmusi no citām komercsabiedrībām e-pastus ar iepirkumu piedāvājumu summām un tāmēm (pavisam šādas pieteicējas darbības konstatētas 30 iepirkumu konkursos). Piemēram, 2009.gada 10.jūnijā uz pieteicējas e-pastu nosūtīta vēstule, kurā norādīts, ka tiek nosūtīts „objektu sadalījums pa firmām”, un kam pievienota tabula, kurā norādīti objekti, uz kuriem izsludināti iepirkumu konkursi, un katram objektam pretī atzīmēts viens no trijiem konkurentiem. Lietā nav pierādījumu, ka e-pasta vēstule pieteicējai būtu nosūtīta kļūdaini vai pieteicēja būtu izteikusi nepārprotamu gribu nepiedalīties nekādā informācijas apmaiņā, tātad pieteicēja informācijas apmaiņu ir akceptējusi. Neatkarīgi no konkursa rezultāta minētā e-pasta vēstule pierāda, ka pieteicēja ir piedalījies neatļautā informācijas apmaiņā ar citiem komersantiem. No judikatūras izriet, lai pierādītu saskaņotu darbību eksistenci, nav nepieciešams konstatēt formālu apņemšanos par noteiktu rīcību starp konkurentiem. Ir pietiekami, ka konkurents ar savu paziņojumu par plānoto rīcību ir izslēdzis vai vismaz būtiski samazinājis neskaidrību par uzvedību, kuru gaidīt no cita konkurenta. Līdz ar to, kaut arī citi pierādījumi par informācijas apmaiņu attiecībā uz konkrētajiem iepirkumiem nav iegūti, minētā e-pasta vēstule ir pietiekama, lai lēmuma 4.2.179.-4.2.188.punktā minētajās epizodēs (uz kurām attiecas minētā vēstule) pieteicējas vainu atzītu par pierādītu. Arī attiecībā uz lēmuma 4.2.208.punktā norādīto epizodi pieteicējas vaina ir pierādīta, ņemot vērā no SIA „Daugavpils Energoceļnieks” e-pasta iegūto informāciju (vēstulēm iepirkuma pretendentiem, tostarp pieteicējai ar tāmi, kas atbilst pieteicējas iesniegtajam piedāvājumam).

[3.2] Pat, ja tirgus dalībniekiem pasūtītāju AS „Latvenergo” un AS „Sadales tīkls” konkursos negodprātīga rīcība tika uzspiesta vai tirgus dalībnieki uz to tika mudināti, pieteicēja nav atbrīvojama no atbildības par pārkāpumu. Pieteicējai bija iespēja atteikties no prettiesiskas rīcības, informējot atbildīgās iestādes par pārkāpumiem iepirkumu konkursu rīkošanā. Pieteicēja tā nav rīkojusies, bet iesaistījies aizliegtās vienošanās. Šādi apstākļi nav uzskatāmi par atbildību mīkstinošiem apstākļiem.

[3.3] Pieļautais lēmuma pieņemšanas termiņa nokavējums atzīstams par attaisnojamu, jo tas saistīts ar objektīviem apstākļiem, ievērojot padomes pienākumu uzklaut visus kartelī iesaistītos dalībniekus, dodot iespēju iepazīties ar lietas materiāliem un sagatavot savu viedokli, un arī nepieciešamību sniegt savu vērtējumu procesa dalībnieku argumentiem izdodamajā administratīvajā aktā. Termiņa kavējuma laikā netika vākti pierādījumi, kas pasliktinātu pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu stāvokli, bet gan tika dota iespēja sniegt paskaidrojumu, kas varēja pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu stāvokli pat uzlabot. Ir nošķirams Konkurences likuma 27.pantā paredzētais procesuālais termiņš lēmuma pieņemšanai no noilguma termiņa soda uzlikšanai, kas atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – noteikumi Nr.796) 26.punktam ir pieci gadi, turklāt neizslēdzot soda piemērošanu arī pēc tā. Tādējādi termiņa nokavējums atzīstams par nebūtisku procesuālu pārkāpumu.

[3.4] Atbilstoši Konkurences likuma 12.panta trešajai daļai un noteikumu Nr.796 3.punktam naudas sods aprēķināms procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Saskaņā ar Eiropas Komisijas Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 13.punktu naudas soda aprēķināšanai ir izmantojams apgrozījums pēdējā pilnajā gada laikā, kad uzņēmums bija iesaistīts pārkāpumā. Pēdējā pārkāpuma epizode pieteicējai konstatēta 2011.gadā, savukārt laikā, kad iestājās divu gadu termiņš lēmuma pieņemšanai, pieteicējas dalībnieku sapulcē vēl nebija apstiprināts 2012.gada pārskats (turklāt 2012.gada apgrozījums ir lielāks par 2011.gada apgrozījumu). Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka 2011.gads, no kura neto apgrozījuma pieteicējai aprēķināts naudas sods, būtu noteikts neatbilstoši kādai no pieteicējas norādītajām tiesību normām. Attiecīgi pieteicējas lūgums par pieteikuma nosūtīšanu Satversmes tiesai nav pamatots.

[3.5] Naudas soda apmērs pieteicējai noteikts atbilstoši noteikumu Nr.796 jēgai. Padome šajā lietā konstatēja horizontālo karteļa vienošanos, kas ir sevišķi smags pārkāpums, līdz ar to pamatoti piemēroja noteikumu Nr.796 18.4.apakšpunktu, kas naudas soda apmēru noteic 1,5 līdz 7% apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Padome veic individuālu katras lietas īpašo apstākļu analīzi, un tai nav arī saistoši agrāki lēmumi, kas attiecas uz citiem tirgus dalībniekiem, citiem preču vai pakalpojumu tirgiem vai citiem ģeogrāfiskiem tirgiem citos brīžos.

Nav iespējams visos gadījumos konstatēt, kurš ir bijis pārkāpuma iniciators, taču visu tirgus dalībnieku loma pārkāpumā bija aktīva, tostarp arī pieteicējas. Šādos

apstākļos, lai individualizētu nosakāmā naudas soda apmēru, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, padome savas rīcības brīvības ietvaros lietas dalībniekus pamatoti ir iedalījusi vairākās, kopā astoņās, kategorijās, ievērojot iepirkumu skaitu, kuros kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence, kā arī atbilstoši šiem kritērijiem diferencējusi naudas soda apmēru. Padome pamatoti nesamazināja pieteicējam noteikto sodu, jo lietā nav konstatēti pieteicējas atbildību mīkstinoši apstākļi.

[4] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzības par tiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka Konkurences likuma 27.panta trešā daļa noteic materiāli tiesisku (prekluzīvu) termiņu, kas nav atjaunojams. Ja šo termiņu atzītu par procesuālu, panta trešajai daļai zustu jēga, jo procesuālo termiņu lēmuma pieņemšanai noteic jau panta pirmā daļa. Nav arī saprotams, uz kāda pamata tiesa secinājusi, ka padome termiņa kavējuma laikā nav veikusi izmeklēšanas darbības un vākusi pierādījumus, kas pasliktinātu lietā iesaistīto uzņēmumu stāvokli.

[4.2] Tiesa nav piemērojusi noteikumu Nr.796 13., 14. un 16.punktu, jo, nosakot sodu, nav ņēmusi vērā dalībnieku lomas pārkāpumā. Konkurences padome nav pietiekami pierādījusi pieteicējas uz konkurences kropļošanu vērstas darbības. Tiesa, kļūdaini saistot to ar soda apmēra noteikšanas jautājumiem, nevērtēja, vai komersanti var tikt atzīti par pārkāpuma iniciatoriem, ja uz to mudinājuši pasūtītāji.

[4.3] Noteikumi Nr.796 noteic būtiski atšķirīgu metodoloģiju naudas soda noteikšanai salīdzinājumā ar pamatnostādņēm naudas soda aprēķināšanai. Proti, Padomes 2002.gada 16.decembra regula Nr.1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti līguma 81. un 82.pantā (turpmāk – regula) 23.panta otrā punkta otrā daļa noteic galējo naudas soda robežu (vērtējot pēdējā noslēgtā finanšu gada apgrozījumu), bet tā pati par sevi nav izmantojama naudas soda aprēķinam, jo tam izmantojams apgrozījums pēdējā pilnajā gadā, kad uzņēmums bijis iesaistīts pārkāpumā. Noteikumu Nr.796 3.punkts tādā veidā, kā tas tiek interpretēts tiesās, ir pretrunā ar Satversmes 105.pantu, tādēļ pieteicēja lūdz tiesu vērsties Satversmes tiesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesnešu kolēģijai nav šaubu par tiesas sprieduma tiesiskumu, un tās nerada arī kasācijas sūdzības argumenti, tādēļ kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma.

[6] Konkurences likuma 27.panta trešo daļu saistībā ar termiņa nokavējumu Augstākā tiesa interpretējusi jau iepriekš (*sk. Augstākās tiesas 2015.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-642/2015 5.punktu*) un tiesas spriedums atbilst Augstākās tiesas secinājumiem. Tiesa arī ir vērtējusi padomes paskaidrojumus par termiņa nokavējuma iemesliem un atzinusi tos par attaisnojošiem, jo termiņa pārsniegums nav nelabvēlīgi ietekmējis pieteicējas tiesisko stāvokli. Pieteicēja, lai arī formāli iebilst pret tiesas secinājumiem, nenorāda, ka padomes paskaidrojumi būtu nepatiesi.

[7] Tiesa ir izvērsti pamatojusi, kādēļ pieteicējas darbības atzīstamas par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 5.punkta pārkāpumu. Tiesa arī pamatoti atzinusi, ka nav šaubu par pieteicējas aktīvu iesaisti pārkāpumā, tādēļ pārkāpuma konstatēšanas kontekstā nav piešķīrusi būtisku nozīmi tam, ka padome nav identificējusi pārkāpuma iniciatoru. Tāpat tiesa ir vērtējusi arī iespējamu pasūtītāju negodprātīgu rīcību, taču secinājusi, ka pieteicējai bija iespējams pašai rīkoties tiesiski, tādēļ šādi apstākļi neatbrīvo pieteicēju no atbildības. Tas, ka pieteicēja nepiekrīt tiesas novērtējumam, nav pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[8] Tiesa pamatoti atzinusi, ka naudas soda aprēķinam pareizi izmantots pieteicējas 2011.gada apgrozījums. Tiesa arī pareizi piemērojusi Konkurences likuma 12.panta trešo daļu un noteikumu Nr.796 3.punktu, atzīstot, ka naudas sods aprēķināms procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Pretēji kasācijas sūdzībā izteiktajiem iebildumiem, izskatāmajā lietā, kurā konstatētās saskaņotās darbības neattiecas uz tirdzniecību starp dalībvalstīm (*sk. regulas 3.punktu*), tiešā veidā nav piemērojams Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.pants (Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.pants) un, attiecīgi, arī regulas normas vai to piemērošanai noteiktās pamatnostādnes. Atšķirīgs naudas soda aprēķinam izmantojamais gads (apgrozījums) nav arī vērtējams kā tāds apstāklis, kas radītu šaubas par nacionālo konkurences tiesību normu nesaderību ar Eiropas Savienības konkurences tiesību principiem. Turklāt izskatāmajā lietā šim kasācijas sūdzības iebildumam nav ietekmes uz sprieduma rezultātu, jo attiecībā uz pieteicēju naudas soda aprēķina bāze jebkurā gadījumā būtu 2011.gada apgrozījums.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta otrās daļas 4.punktu un 338.¹panta otrās daļas 2.punktu, tiesnešu kolēģija

n o l ē m a

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Alūksnes rajona SIA firmas „Alūksnes Energoceltnieks” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 14.jūlija spriedumu.

Atmaksāt Alūksnes rajona SIA firmas „Alūksnes Energoceltnieks” pusi no drošības naudas – 35,57 euro.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	(paraksts)	J.Neimanis
Tiesnese	(paraksts)	V.Krūmiņa
Tiesnese	(paraksts)	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta

tiesnesis J.Neimanis

Rīgā 2015.gada 22.novembrī

